Uchwała Nr .....

Rady Powiatu w Pile

z dnia .....

w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu Pilskiego na lata 2016 – 2032"

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 13 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1445) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz założeń „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032" przyjętego uchwałą Nr 122/2009 Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. (M.P. Nr 50, poz. 735) zmienionego uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. (M.P. Nr 33, poz. 481)

Rada Powiatu w Pile, uchwala co następuje:

§ 1 Przyjmuje się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu Pilskiego na lata 2016 – 2032" w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pile.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

KANCLERZ
Przemysław Subczyński

Uzasadnienie

do Uchwały Nr.....

Rady Powiatu w Pile

z dnia .....

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 13 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1445) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) oraz założeń „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032" przyjętego uchwałą Nr 122/2009 Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. (M.P. Nr 50, poz. 735) zmienionego uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. (M.P. Nr 33, poz. 481) zachodzi potrzeba przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu Pilskiego na lata 2016-2032".

Program został opracowany na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin Powiatu Pilskiego i będzie podstawą ubiegania się o udzielenie dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w roku 2016 i w latach następnych.

STAROSTA

Franciszek Tamas

PROJEKT

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu Pilskiego na lata 2016 - 2032

Greenkey
Rozwiązania dla środowiska

Październik, 2015 r.

Zamawiający:
Powiat Pilski
Starostwo Powiatowe w Pile
Al. Niepodległości 33/35
64 – 920 Piła

Wykonawca:
Green Key Joanna Masiota - Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu Pilskiego na lata 2016 - 2032

Właściciel firmy:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:
mgr Andrzej Karkowski
mgr Joanna Walkowiak

Październik, 2015 r.

SPIS TREŚCI

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA 5

2. PODSTAWY PRAWNE 7

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA 8

4. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PILSKIEGO 9

5. INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU PILSKIEGO 10

6. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU PILSKIEGO 15

7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU PILSKIEGO 19

7.1. Obowiązki Powiatu i gmin wchodzących w jego skład 20
7.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości 22
7.3. Obowiązki wykonawcy robót 23

8. HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ ... 24

9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST 25

9.1. Środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu 26
9.2. Kredyty oferowane przez banki 26

BIBLIOGRAFIA 28

SPIS RYCIN 29

SPIS TABEL 29

SPIS WYKRESÓW 29

SPIS SKRÓTÓW 29

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 30

KLAUZULE 30

1. POTRZEBA, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Na mocy ustawy z dnia 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3 poz. 20 ze zm.), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania. Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie około 20 lat. W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032", a następnie dnia 15 marca 2010 r. przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032".

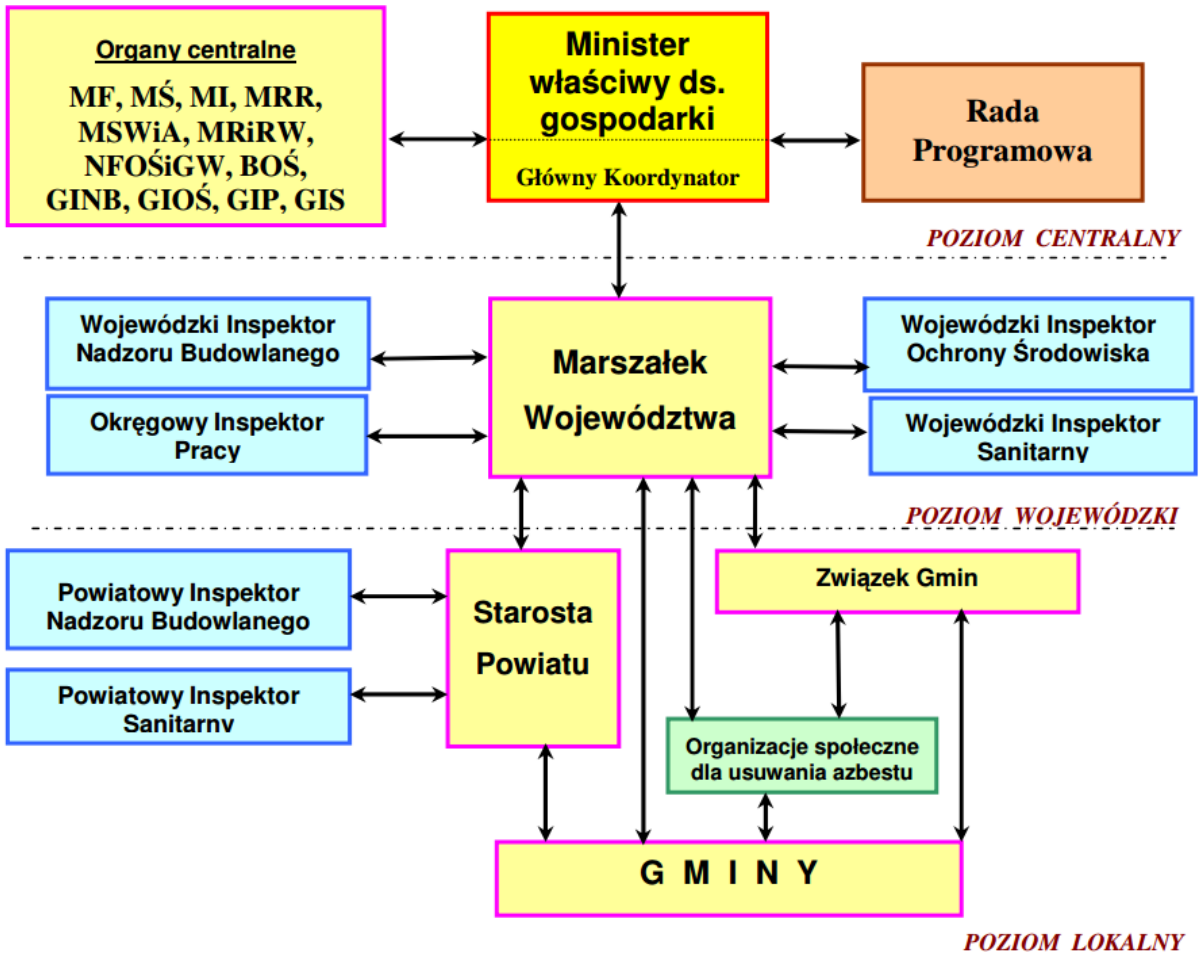
Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych. Najważniejsza jednak wydaje się być możliwość wsparcia finansowego działań przez państwo i samorząd.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032" określił następujące zadania na poziomie lokalnym realizowane przez samorząd powiatowy.

1. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
2. współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest;
3. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
4. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
5. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
6. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
7. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zadania własne w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest Powiat Pilski powinien realizować we współpracy z innymi podmiotami. Schemat przedstawiający ogólny zarys wspólnych działań przedstawiono poniżej. Udział poszczególnych jednostek w realizacji zadań opisano w dalszej części niniejszego opracowania.

Ryc. 1. Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych
Źródło: Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 - 2032

Niniejszy dokument jest wynikiem współpracy z gminami Powiatu Pilskiego (na podstawie opracowywanych przez gminy programów i inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest), a także z Wydziałem Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Pile.

Zgodnie z założeniami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 określone zostały priorytety Programu. Głównym celem tego dokumentu jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie z terenu Powiatu Pilskiego. Najistotniejszym celem środowiskowym realizowanego dokumentu będzie eliminacja (usunięcie) odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz eliminacja włókien azbestowych dostających się do powietrza. W związku z powyższym realizacja Programu przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego Powiatu Pilskiego.

Celem niniejszego Programu jest również wskazanie mieszkańcom Powiatu szkodliwego wpływu azbestu na zdrowie człowieka, określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin oraz wyznaczenie zadań w długookresowym (do 2032 roku) procesie eliminowania wyrobów zawierających azbest z użytkowania. Wszystkie te działania przyczynią się do stworzenia właściwych warunków życia mieszkańców analizowanej jednostki terytorialnej. Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z głównymi założeniami programu ogólnopolskiego.

Niniejszy dokument zawiera:

- podstawy prawne opracowania dokumentu,
- ogólną charakterystykę Powiatu Pilskiego,
- informację o zastosowaniu i szkodliwości azbestu,
- dane o ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pilskiego,
- założenia i cele Programu,
- harmonogram realizacji,
- sposoby finansowania oraz pozyskiwania środków finansowych na realizację celów Programu.

2. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym problematyki azbestowej jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3 poz. 20 ze zm.). Na mocy wspomnianej ustawy zakazano produkcji wyrobów zawierających azbest.

Głównymi aktami wykonawczymi do ww. ustawy są rozporządzenia:

1. Ministra właściwego do spraw gospodarki (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska), określające sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest:
   - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649 ze zm.)
   - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162 poz. 1089).
2. Ministra właściwego do spraw pracy (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia) określające, przy uwzględnieniu środków mających na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji pyłów azbestu i ochronę pracowników przed ich działaniem oraz sposoby pakowania i znakowania materiałów zawierających azbest:
   - zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
   - program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Problematyka azbestowa ujęta została także w wielu innych ustawach i rozporządzeniach. Ze względu na szeroki zakres materiałów nie wymienia się ich w niniejszym Programie. Niemniej jednak ze szczegółowym wykazem wszystkich aktualnych aktów prawnych dotyczących problematyki azbestowej można zapoznać się na stronie Ministerstwa Gospodarki pod adresem: http://bip.mg.gov.pl/node/12884.

3. AZBEST – WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE - SZKODLIWE DZIAŁANIE NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Właściwości azbestu: niepalność, odporność na chemikalia, wytrzymałość mechaniczna oraz łatwość łączenia np. z cementem spowodowały, że azbest w Polsce wykorzystywano przede wszystkim przy produkcji popularnego „eternitu" (czyli falistej płyty azbestowo-cementowej do krycia dachów), budowy ścianek działowych, papy, rur wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, do budowy przewodów kominowych, kocy gaśniczych, ubrań ognioodpornych stosowanych np. w hutnictwie, ratownictwie przemysłowym, straży pożarnej i innych. Azbest stosowano także do produkcji tynków i izolacji, niektórych typów kuchenek elektrycznych, szczęk hamulcowych, podkładek pod gorące naczynia, cieplarek i suszarek laboratoryjnych itp. Wyroby zawierające azbest sklasyfikowano w dwóch klasach:

- **KLASA I** – to tzw. wyroby „miękkie" lub słabo spoiste, zawierające powyżej 20 % azbestu, mała ilość lepiszcza i gęstość objętościowa mniejsza niż 1 000 kg/m^3. Do tej grupy zaliczamy m. in. koce gaśnicze, materiały i wykładziny cierne. Same wyroby ulęgają łatwo uszkodzeniom mechanicznym, powodując znaczną emisję włókien do otoczenia.
- **KLASA II** – to tzw. wyroby „twarde" o zawartości azbestu poniżej 20 %. Do tej grupy zalicza się m. in. rury wodociągowe, kanalizacyjne czy popularny „eternit".

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1923) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne z przypisanymi następującymi kodami klasyfikacyjnymi:

06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
17 06 05* - Materiały budowlane zawierające azbest.

Sam azbest, to włókniste minerały krzemianowe występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników chemicznych i fizycznych. Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie itp.) wyrobów zawierających azbest. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia. Ryzyko zwiększa się znacznie w przypadku palących wyroby tytoniowe. Najgroźniejsze dla zdrowia człowieka są włókna, których średnica jest mniejsza od

3 mikrometrów. Takie włókna są łatwo wciągane wraz z powietrzem do płuc, docierając do końcowych odcinków dróg oddechowych, pozostają tam na stałe. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą. Z kolei włókna o średnicy powyżej 5 mikrometrów zatrzymują się w górnych odcinkach dróg. Warto pamiętać, że pył azbestowy, oprócz tego, że zanieczyszcza płuca, także je uszkadza mechanicznie - ostre cząsteczki drążnią śluzówkę - co prowadzi do zwłóknienia tkanki płucnej, W dalszej konsekwencji pośrednio wpływa to na rozwój procesu nowotworowego. Organizm człowieka, ze względu na wspomnianą wcześniej dużą chemiczną odporność azbestu, nie jest w stanie rozpuścić tych włókien. Proces chorobowy jest długi, średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Sama choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej,
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc,
- międzybłonniaków opłucnej i otrzewnej.

4. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PILSKIEGO

Powiat Pilski położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego i zajmuje powierzchnię 1 268,21 km^2. Siedzibą jego władz jest miasto Piła. Oprócz Piły w skład analizowanej jednostki wchodzą gminy miejsko – wiejskie: Łobżenica, Ujście, Wyrzysk i Wysoka oraz gminy wiejskie: Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie i Szydłowo. Według danych GUS za rok 2014 obszar zamieszkiwało 137 840 osób.

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące podmiotów gospodarczych (stan na rok 2014), na terenie Powiatu Pilskiego działało 12 828 podmiotów gospodarczych. W prowadzonej działalności gospodarczej dominują podmioty zarejestrowane w sekcji G - zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Analizowana jednostka administracyjna jest jednostką z dużym udziałem rolnictwa. Użytki rolne stanowią tutaj około 60,6 % całkowitej powierzchni obszaru.

Ze względu na wiele atrakcji turystycznych, takich jak: historyczne zabytki architektoniczne oraz posiadanie naturalnych walorów dla rozwoju agroturystyki oraz pieszej, rowerowej i konnej rekreacji, coraz większe znaczenie w Powiecie ma także turystyka.

Powiat leży w obrębie kilku jednostek fizjograficznych: Pojezierze Krajeńskie, Dolina Środkowej Noteci, Dolina Gwdy, Pojezierze Wałeckie, Równina Wałecka, Pojezierze Chodzieskie i Kotlina Gorzowska. Obserwuje się zróżnicowanie rzeźby i budowy geologicznej, układu hydrograficznego, klimatu, szaty roślinnej i gleb.

Przez obszar Powiatu Pilskiego przepływają dwa główne cieki wodne: Noteć i Gwda. Liczne są również naturalne zbiorniki wodne, wśród których największą powierzchnię mają jeziora: Stryjewskie, Falmierowskie i Wapińskie. Lesistość charakteryzowanej jednostki administracyjnej wynosi 28,7 %, a powierzchnia obszarów prawnie chronionych to 53 911,27 ha (dane GUS za 2014 rok). Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem wynosi 42,5 %.

5. INWENTARYZACJA ILOŚCI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU PILSKIEGO

Na cele opracowania niniejszego dokumentu gminy Powiatu Pilskiego udostępniły informacje o masie wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia przed końcem 2032 r.

Według przekazanych danych na terenie analizowanej jednostki wyroby zawierające azbest występują w ilości 18 329,01 Mg w tym:

- 250,92 Mg (1,4 %) I stopnia pilności wymiany;
- 4 509,36 Mg (24,6 %) II stopnia pilności wymiany;
- 13 568,73 Mg (74,0 %) III stopnia pilności wymiany.

Na terenie Powiatu Pilskiego do III stopnia pilności wymiany zaliczone zostało 74,0 % ogólnej ilości wyrobów azbestowych. Ilość ta w ciągu kolejnych 5 lat powinna zostać poddana ponownej ocenie pod względem zaliczenia jej do danego stopnia pilności wymiany.

Azbest II stopnia pilności wymiany stanowi 24,6 % ogólnej ilości zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest. W tym przypadku wymaga się przeprowadzenia ponownej oceny stanu w czasie do 1 roku.

Na terenie Powiatu Pilskiego zinwentaryzowano zaledwie 1,4 % wyrobów azbestowych ocenianych na I stopień pilności, przy którym wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.

Ocena stopnia pilności oraz termin przeprowadzenia ponownej oceny wynika z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162 poz. 1089 ze zm.).

Ilości wyrobów zawierających azbest w rozbiciu na poszczególne gminy oraz miejscowości zawiera kolejna tabela. Wszystkie wyroby zostały podzielone na stopnie pilności.

Tabela 1. Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gmin wchodzących w skład Powiatu Pilskiego w rozbiciu na poszczególne miejscowości

lp.	nazwa miejscowości	masa wyrobów zawierających azbest w poszczególnych stopniach pilności (w Mg)			razem (w Mg)
		I stopień	II stopień	III stopień	
GMINA BIAŁOŚLIWIE					
1	Białośliwie	66,74	775,36	49,58	891,68
2	Dębówko Nowe	22,10	80,37	4,64	107,11
3	Dębówko Stare	0,00	34,49	23,19	57,68
4	Dworzakowo	3,26	69,41	3,64	76,31
5	Krostkowo	0,78	94,44	4,25	99,47
6	Nieżychowo	11,29	184,91	57,11	253,31
7	Nieżychówko	0,00	19,31	35,45	54,76
8	Pobórka Mała	0,85	36,07	8,08	45,00
9	Pobórka Wielka	15,33	451,19	66,56	533,08
10	Tomaszewo	0,00	107,74	18,28	126,02
razem		**120,35**	**1853,29**	**270,78**	**2 244,42**
GMINA KACZORY					
1	Brodna	0,00	0,00	97,96	97,96
2	Byszewice	0,00	0,00	28,82	28,82

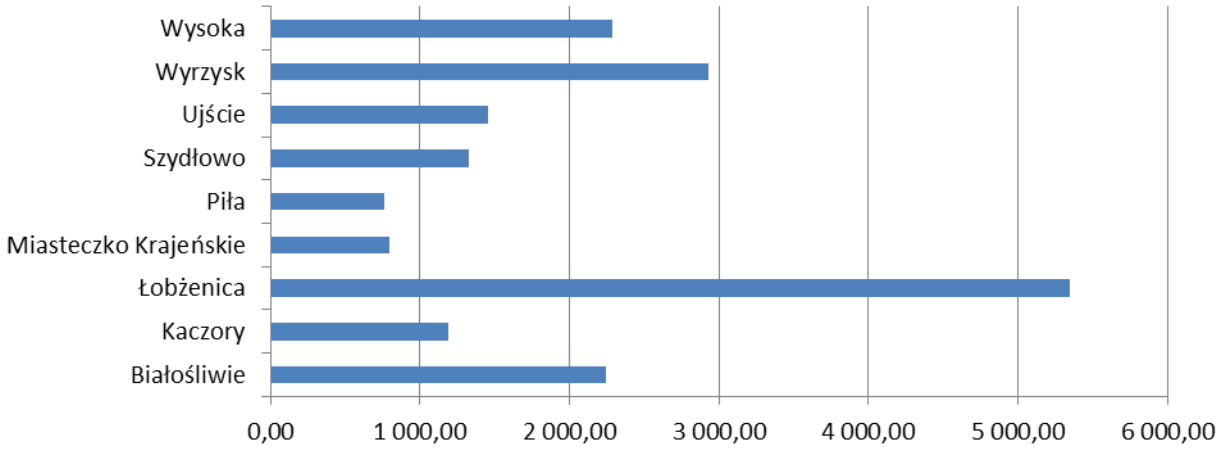
lp.	nazwa miejscowości	masa wyrobów zawierających azbest w poszczególnych stopniach pilności (w Mg)			razem (w Mg)
		I stopień	II stopień	III stopień	
3	Dziembowo	0,00	0,00	143,09	143,09
4	Dziembówko	0,00	0,00	29,83	29,83
5	Kaczory	0,00	0,00	107,01	107,01
6	Krzewina	0,00	0,00	62,13	62,13
7	Morzewo	0,00	0,00	198,17	198,17
8	Prawomyśl	0,00	0,00	37,68	37,68
9	Równopole	0,00	0,00	93,35	93,35
10	Rzadkowo	0,00	0,00	137,51	137,51
11	Śmiłowo	0,00	0,00	95,04	95,04
12	Zelgniewo	0,00	0,00	157,47	157,47
razem		**0,00**	**0,00**	**1 188,06**	**1 188,06**
GMINA ŁOBŻENICA					
1	Biegodzin	0,00	0,00	9,00	9,00
2	Chlebno	0,00	0,00	179,00	179,00
3	Dębno	0,00	0,00	93,00	93,00
4	Dziegciarnia	0,00	0,00	137,00	137,00
5	Dziunin	0,00	0,00	62,00	62,00
6	Dźwierszno Małe	0,00	0,00	176,00	176,00
7	Dźwierszno Wielkie	0,00	0,00	149,00	149,00
8	Fanianowo	0,00	0,00	111,00	111,00
9	Ferdynandowo	0,00	0,00	69,00	69,00
10	Izdebki	0,00	0,00	195,00	195,00
11	Kościerzyn Mały	0,00	0,00	343,00	343,00
12	Kruszki	0,00	0,00	253,00	253,00
13	Kunowo	0,00	0,00	219,00	219,00
14	Liszkowo	0,00	0,00	348,00	348,00
15	Luchowo	0,00	0,00	599,00	599,00
16	Łobżenica	0,00	0,00	312,00	312,00
17	Łobżonka	0,00	0,00	16,00	16,00
18	Młynowo	0,00	0,00	12,00	12,00
19	Nowina	0,00	0,00	27,00	27,00
20	Piesno	0,00	0,00	153,00	153,00
21	Rataje	0,00	0,00	247,00	247,00
22	Stebionek	0,00	0,00	9,00	9,00
23	Szczerbin	0,00	0,00	153,00	153,00
24	Topola	0,00	0,00	153,00	153,00
25	Trzeboń	0,00	0,00	268,00	268,00
26	Walentynowo	0,00	0,00	228,00	228,00
27	Wiktorówko	0,00	0,00	454,00	454,00
28	Witrogoszcz	0,00	0,00	224,00	224,00
29	Witrogoszcz - Kolonia	0,00	0,00	76,00	76,00
30	Witrogoszcz - Osada	0,00	0,00	69,00	69,00
razem		**0,00**	**0,00**	**5 343,00**	**5 343,00**
GMINA MIASTECZKO KRAJEŃSKIE					
1	Arentowo	0,00	0,00	31,40	31,40
2	Brzostowo	0,00	0,00	166,06	166,06
3	Grabionna	0,00	0,00	106,22	106,22
4	Grabówno	0,00	0,00	224,85	224,85
5	Miasteczko Krajeńskie	0,00	0,00	110,33	110,33
6	Miasteczko-Huby	0,00	0,00	15,94	15,94
7	Okaliniec	0,00	0,00	77,30	77,30
8	Wolsko	0,00	0,00	62,24	62,24
Razem		**0,00**	**0,00**	**794,34**	**794,34**

lp.	nazwa miejscowości	masa wyrobów zawierających azbest w poszczególnych stopniach pilności (w Mg)			razem (w Mg)
		I stopień	II stopień	III stopień	
GMINA MIASTO PIŁA					
1	Piła	0,00	227,17	530,05	757,22
razem		**0,00**	**227,17**	**530,05**	**757,22**
GMINA SZYDŁOWO					
1	Coch	1,28	2,43	0,96	4,66
2	Cyk	0,00	1,22	0,88	2,10
3	Dobrzyca	3,90	14,10	5,21	23,22
4	Dolaszewo	0,00	5,07	50,99	56,07
5	Furman	0,00	0,00	11,43	11,43
6	Gądek	1,28	53,25	19,27	73,79
7	Jaraczewo	1,81	4,55	38,34	44,70
8	Klęśnik	0,00	1,15	0,55	1,70
9	Kłoda	3,40	27,44	1,82	32,67
10	Kolonia Busz	0,00	1,96	0,00	1,96
11	Kotuń	0,00	61,62	58,49	120,10
12	Krępsko	1,55	24,63	21,16	47,35
13	Leżenica	0,00	22,77	22,33	45,10
14	Leżenica Kolonia	0,00	16,05	3,10	19,14
15	Nowa Łubianka	0,82	27,18	21,24	49,24
16	Nowy Dwór	0,00	21,26	64,33	85,59
17	Pluty	3,51	37,10	25,05	65,65
18	Pokrzywnica	0,00	15,70	15,20	30,89
19	Róża Mała	0,00	5,48	0,00	5,48
20	Róża Wielka	0,00	91,28	0,83	92,11
21	Różanka	0,00	3,49	19,03	22,52
22	Skrzatusz	5,10	97,19	56,00	158,30
23	Stara Łubianka	7,83	110,52	63,56	181,91
24	Szydłowo	1,37	1,50	19,69	22,56
25	Tarnowo	0,00	60,52	14,03	74,56
26	Zawada	0,00	31,45	19,81	51,27
razem		**31,85**	**738,91**	**553,30**	**1 324,06**
GMINA UJŚCIE					
1	Byszki	0,00	0,00	93,53	93,53
2	Chrustowo	0,00	0,00	213,71	213,71
3	Jabłonowo	0,00	0,00	252,82	252,82
4	Kruszewo	0,00	74,32	288,57	362,89
5	Mirosław	0,00	0,00	199,07	199,07
6	Nowa Wieś Ujska	0,00	0,00	190,87	190,87
7	Ujście	0,00	6,23	100,93	107,16
8	Węglewo	0,00	0,00	38,31	38,31
razem		**0,00**	**80,55**	**1 377,81**	**1 458,36**
GMINA WYRZYSK					
1	Auguścin	0,00	1,02	74,89	75,91
2	Bagdad	0,00	1,32	4,49	5,81
3	Bąkowo	0,00	0,49	485,99	486,48
4	Dąbki	0,00	43,15	27,23	70,37
5	Dobrzyniewo	0,00	0,58	84,46	85,04
6	Falmierowo	0,00	0,08	107,42	107,51
7	Glesno	0,00	0,01	188,67	188,67
8	Gromadno	0,00	0,09	135,98	136,08
9	Karolewo	0,00	0,03	31,79	31,82
10	Komorowo	0,00	0,24	242,00	242,24
11	Konstantynowo	0,00	0,05	51,60	51,65

lp.	nazwa miejscowości	masa wyrobów zawierających azbest w poszczególnych stopniach pilności (w Mg)			razem (w Mg)
		I stopień	II stopień	III stopień	
12	Kosztowo	0,00	0,22	226,31	226,53
13	Kościerzyn Wielki	0,00	0,16	211,41	211,58
14	Masłowo	0,00	0,00	2,23	2,24
15	Młotkówko	0,00	0,07	70,39	70,46
16	Osiek nad Notecią	0,00	0,34	345,09	345,43
17	Polanowo	0,00	0,05	57,13	57,19
18	Polinowo	0,00	0,11	107,93	108,04
19	Ruda	0,00	0,01	13,86	13,87
20	Rzęszkowo	0,00	0,06	63,76	63,82
21	Wiernowo	0,00	0,01	9,07	9,07
22	Wyrzysk	0,00	0,07	105,61	105,68
23	Wyrzysk Skarbowy	0,00	0,03	29,61	29,64
24	Żelazno	0,00	0,02	23,96	23,98
25	Żuławka	0,00	0,04	43,79	43,83
26	Komorowo	0,00	0,00	43,28	43,28
27	Klawek	0,00	0,00	38,03	38,03
28	Bielawy Nowe	0,00	0,00	17,13	17,13
29	Gleszczonek	0,00	0,00	40,23	40,23
razem		**0,00**	**48,25**	**2 883,34**	**2 931,61**
GMINA WYSOKA					
1	Bądecz	3,16	199,91	67,75	270,83
2	Czajcze	6,56	173,77	83,42	263,75
3	Gmurowo	0,00	3,60	18,14	21,74
4	Jeziorki Kosztowskie	34,01	126,08	144,76	304,85
5	Kijaszkowo	3,17	91,47	13,40	108,03
6	Kostrzynek	0,00	8,02	2,20	10,22
7	Młotkowo	0,00	43,27	0,00	43,27
8	Mościska	6,30	62,52	17,56	86,39
9	Rudna	0,77	58,44	15,79	75,00
10	Sędziniec	0,51	71,74	4,52	76,77
11	Stare	16,46	128,15	15,69	160,29
12	Tłukomy	15,58	176,95	22,86	215,38
13	Wysoczka	2,20	101,56	37,05	140,81
14	Wysoka	2,56	102,96	94,80	200,32
15	Wysoka Mała	7,44	208,12	63,07	278,63
16	Wysoka Wielka	0,00	4,63	27,04	31,67
razem		**98,72**	**1 561,19**	**628,05**	**2 287,96**
ŁĄCZNIE NA TERENIE POWIATU PILSKIEGO					
razem		250,92	4 509,36	13 568,73	18 329,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gmin Powiatu Pilskiego

Największe ilości wyrobów zawierających azbest zlokalizowane są w Gminie Łobżenica – 5 343,00 Mg. Najmniej wyrobów zawierających azbest pozostało do unieszkodliwienia w Mieście Piła oraz Gminie Miasteczko Krajeńskie, odpowiednio 757,22 Mg oraz 794,34 Mg. Graficzne ujęcie przedstawionych danych prezentuje kolejna rycina.

Wykres 1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w Mg ogółem w poszczególnych jednostkach samorządowych Powiatu Pilskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gmin Powiatu Pilskiego

W ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest (18 329,01 Mg) pozostałych do unieszkodliwienia na terenie Powiatu Pilskiego, około 10,4 % stanowią wyroby będące w posiadaniu osób prawnych, tj. firm, instytucji publicznych, w tym Powiatu Pilskiego. Według danych przedstawionych przez poszczególne gminy, u osób prawnych zlokalizowane jest 1 910,85 Mg, z czego wyroby I, II i III stopnia pilności stanowią odpowiednio:

- I stopień 2,2 % ogólnej masy wyrobów zawierających azbest co stanowi 42,41 Mg,
- II stopień 28,5 % ogólnej masy wyrobów zawierających azbest czyli 544,31 Mg,
- III stopień 69,3 % ogólnej masy wyrobów zawierających azbest w ilości 1 324,13 Mg.

Wykaz obiektów będących własnością Powiatu Pilskiego, na których zlokalizowane są wyroby zawierające azbest przedstawiony został poniżej. Opracowano go na podstawie danych ankietowych otrzymanych od zainteresowanych jednostek.

Tabela 2. Wykaz obiektów będących własnością Powiatu Pilskiego, na których zlokalizowane są wyroby zawierające azbest

Lp.	Adres nieruchomości	Numer działki ewidencyjnej	Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych stopniach pilności, podawane w Mg	Właściciel
1	Piła, ul. Okrzei 4 64-920 Piła	279/7	90,563 (I stopień)	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Pile ul. Kilińskiego 16 64-920 Piła
2	Chlebno 8, 89-310 Łobżenica	58/7	7,104 (III stopień)	Dom Pomocy Społecznej w Chlebnie Chlebno 8 89-310 Łobżenica
		58/8	1,243 (III stopień)	
3	Falmierowo 1 89 - 311 Falmierowo	117/9	5,874 (I stopień)	Dom Pomocy Społecznej w Falmierowie Falmierowo 1 89 - 311 Falmierowo
		92/1	0,088 (III stopień)	
		92/1	1,375 (II stopień)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet otrzymanych od zainteresowanych podmiotów

6. SZACUNKOWE KOSZTY DEMONTAŻU, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU PILSKIEGO

Do obliczeń kosztów likwidacji azbestu z terenu Powiatu posłużono się wskaźnikami uzyskanymi na podstawie konsultacji z przedsiębiorcami zajmującymi się demontażem i transportem azbestu oraz zarządzającymi składowiskami odpadów niebezpiecznych, a także danymi z bazy azbestowej. Do obliczeń wzięto pod uwagę uśrednione stawki opłat usługi zdjęcia poszycia dachowego, transportu oraz unieszkodliwienia na składowisku odpadów niebezpiecznych, zaproponowane przez przedsiębiorców i zarządzających składowiskami. Zaznaczyć należy, że przyjęte wskaźniki są wskaźnikami orientacyjnymi, rzeczywiste ceny ustalane są indywidualnie w związku z czym mogą różnić się od przyjętych w Programie.

Na terenie województwa wielkopolskiego odpady azbestowe mogą być deponowane wyłącznie na jednym składowisku. Prowadzi je Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Sulańska 11, 62-510 Konin. Według informacji przekazanych przez zarządcę składowiska, cena przyjęcia 1 Mg odpadów zawierających azbest wynosi 200 zł. Dla stałych, dużych dostawców stosowane są rabaty uwzgledniające wielkość dostawy w danym roku.

Ze względu na dużą odległość z Piły do Konina (około 200 km), gdzie zlokalizowane jest składowisko należy brać pod uwagę możliwość kierowania odpadów zawierających azbest do składowisk położonych w województwach ościennych. W województwie lubuskim składowisko odpadów azbestowych występuje w miejscowości Chróścik koło Gorzowa Wielkopolskiego. Według danych przekazanych przez Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Teatralna 49, 66-400 Gorzów Wielkopolski cena za przyjęcie odpadów jest zależna od masy i wynosi od 155 do 205 zł/Mg.

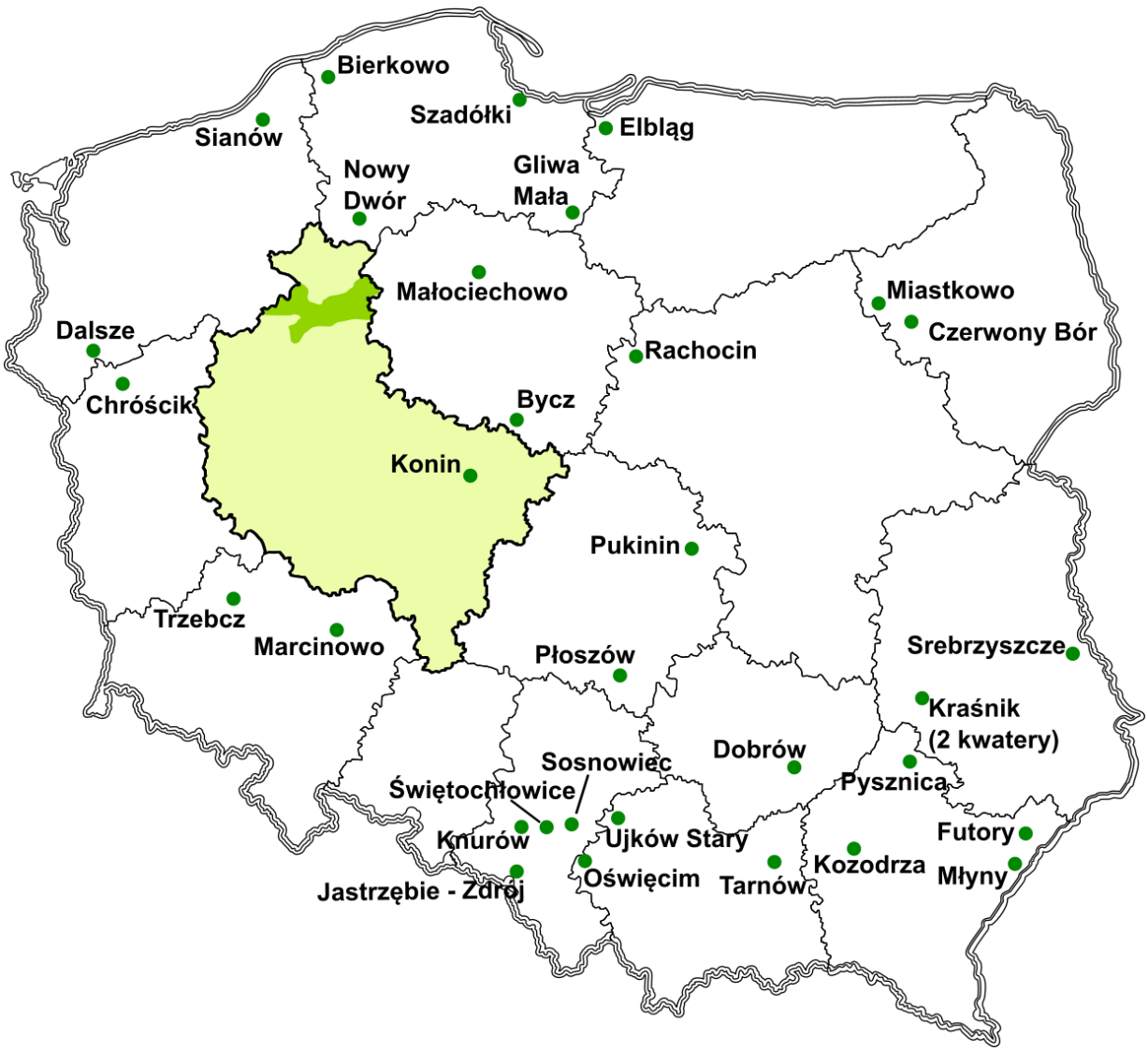
Odbiór odpadów zawierających azbest oferuje również Eko-Myśl Sp. z o.o., Dalsze 36, 74-300 Myślibórz, woj. zachodniopomorskie. Cena przyjęcia odpadów na składowisko wynosi 175 zł.

W województwie pomorskim z racji bliskości należy wymienić Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o., Nowy Dwór 35, 89-620 Chojnice. Cena przyjęcia odpadów to 250 zł/Mg.

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego odpady zawierające azbest są przyjmowane przez dwa składowiska (Małociechowo i Bycz – Teodorowo), a ceny ustalane są indywidualnie.

Do wszystkich wymienionych cen należy doliczyć 8 % podatku VAT.

Lokalizację składowisk przyjmujących odpady zawierających azbest na tle położenia województwa wielkopolskiego i Powiatu Pilskiego przedstawiono na kolejnej rycinie. W załączniku do niniejszego opracowania zamieszczono również wykaz wszystkich składowisk odpadów wraz ze wskazaniem ich zarządców.

Ryc. 2. Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazaazbestowa.gov.pl stan na 01.01.2015 r.

Na podstawie kosztów oferowanych przez firmy zajmujące się demontażem, transportem i unieszkodliwieniem odpadów zawierających azbest, danych z gmin, opracowań tematycznych oraz doświadczenia autorów niniejszego opracowania oszacowano również pozostałe koszty związane z eliminacją azbestu z obszaru Powiatu Pilskiego.

Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania oraz kwoty przeznaczane corocznie przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz inne jednostki na działania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest stwierdzono, że:

- **koszt transportu i unieszkodliwienia** przygotowanych do odbioru 1 Mg wyrobów zawierających azbest kształtuje się w zakresie od 400 do 600 zł/Mg. Na cele niniejszego opracowania przyjęty został średni **koszt 500 zł/Mg**,
- **koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia** 1 Mg odpadów zawierających azbest wynosi od 800 do 1 000 zł/ Mg. Na cele niniejszego opracowania przyjęta została kwota **1 000 zł/Mg**.

Należy zaznaczyć, że podane ceny są szacunkowe, a faktyczny koszt prowadzonych działań będzie w danym roku zależny od cen przedstawianych przez przedsiębiorców

oferujących daną usługę, kosztów przyjęcia odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów, masy odpadów przewidzianych do odbioru oraz organizacji prac.

Również wielkość dotacji oferowanych przez poszczególne organy, m.in. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu ustalana będzie corocznie.

Koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty z środków własnych zainteresowanych gmin, środków, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pozostałych funduszy ochrony środowiska. W zależności od możliwości finansowych, w kosztach partycypować może także Powiat Pilski.

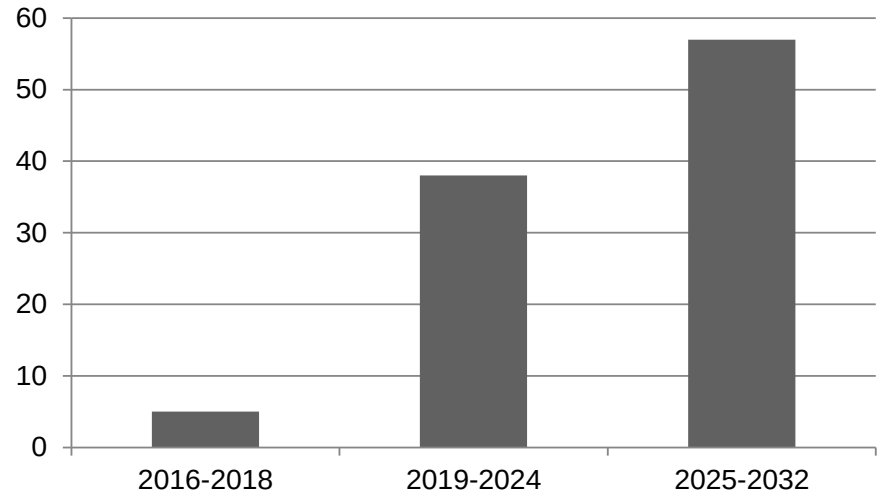
Z informacji uzyskanych od gmin wchodzących w skład Powiatu Pilskiego wynika, że wśród wyrobów zawierających azbest dominują wyroby obecnie użytkowane, stanowiące pokrycia budynków mieszkalnych, gospodarczych i innych.

Masa wyrobów składowanych jest niewielka i stanowi szacunkowo około 10 % całkowitej masy zinwentaryzowanych wyrobów. Jednak zaznaczyć należy, że większość tych wyrobów nie jest odpowiednio przygotowana do odbioru przez wyspecjalizowaną firmę. Często wyroby są tylko prowizorycznie zabezpieczone, a w chwili odbioru konieczne będzie ich profesjonalne przygotowanie. Dlatego z praktycznego punktu widzenia można przyjąć założenie, że podejmując się oszacowania kosztów prac związanych ze stopniowym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Pilskiego należy brać pod uwagę całkowity koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia 1 Mg odpadów zawierających azbest, tj. 1 000 zł.

Tabela 3. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych z terenu Powiatu Pilskiego w rozbiciu na przedziały czasowe

przedział czasowy	do 31 XII roku:	ilość wyrobów przewidziana do unieszkodliwienia [%]	ilość wyrobów przewidziana do unieszkodliwienia [Mg]	koszt likwidacji do 31 XII danego roku [zł]
2016 – 2018	**2018**	5,0	916,45	916 450,50
2019 - 2024	**2024**	38,0	6 965,02	6 965 023,80
2025 – 2032	**2032**	57,0	10 447,54	10 447 535,70
RAZEM: 2016 - 2032	**do 2032**	100,0	18 329,01	18 329 010,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ilościowych przedstawionych przez poszczególne gminy

Wykres 2. Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Powiatu Pilskiego w latach 2016 – 2032
Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowo należałoby obliczyć ewentualny koszt unieszkodliwienia rur azbestowo – cementowych. Wyliczanie utylizacji rur zawierających azbest zostało pominięte gdyż na chwilę obecną najbardziej ekonomicznym rozwiązaniem jest pozostawienie rur w ziemi i budowa nowej sieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31) takie rozwiązanie jest dopuszczalne:

§ 7. 1. Rury azbestowo - cementowe i elementy wyłączonych z użytkowania instalacji sieci: ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych zawierających rury azbestowo – cementowe, zainstalowane przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, zwane dalej „rurami azbestowo – cementowymi”, pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych z zastrzeżeniem ust. 2;
2. Rury azbestowo – cementowe mogą być pozostawione w ziemi w przypadku, gdy ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych, w szczególności gdy rury azbestowo – cementowe są położone poniżej użytkowanych instalacji;
3. Pozostawienie w ziemi, w przypadku spełnienia warunków określonych w ust. 1, rur azbestowo - cementowych wymaga oczyszczenia z wyrobów zawierających azbest miejsc usytuowania studzienek rewizyjnych i innych elementów infrastruktury, gdzie jest możliwy kontakt człowieka z wyrobami zawierającymi azbest.

Ewentualne koszty związane są z zakupem materiałów, pracami ziemnymi czy odtworzeniem powierzchni.

7. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU PILSKIEGO

Program jest opracowaniem omawiającym aktualną sytuację na terenie Powiatu Pilskiego, w zakresie występowania wyrobów zawierających azbest. Niniejszy projekt jest dokumentem praktycznym, który powinien służyć podczas planowania prac związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest oraz w procesie pozyskiwania środków finansowych na te zadania. Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Pilskiego. Cele zapisane w projekcie dają podstawę do występowania z wnioskami o dofinansowanie działań proekologicznych zarówno przez mieszkańców Powiatu Pilskiego, jak i przez poszczególne jednostki terytorialne.

Założenia Programu powinny opierać się na pięciu głównych założeniach, które ukazują możliwość rozłożenia w czasie procesu usuwania wyrobów azbestowych, przy jednoczesnym wyeliminowaniu, bądź bardzo znacznym ograniczeniu zagrożeń zdrowia człowieka.

Tabela 4. Założenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

Lp.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	SZCZEGÓŁY
1	Prowadzenie działań, mających na celu zharmonizowanie aktów prawa: – miejscowego, – gminnego (uchwały, regulaminy) z przepisami: – wojewódzkimi (WFOŚiGW), – krajowymi (POKzA, ustalenia Ministerstwa Gospodarki, NFOŚiGW), – z aktami prawa Unii Europejskiej.	– uchwalenie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest – ustalenie zasad demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu na terenie Powiatu Pilskiego i poszczególnych gmin – ustalenie zasad przyznawania dotacji celowych do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest – wyznaczenie w Powiecie Pilskim koordynatora Programu
2	Prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych, w celu podnoszenia świadomości i wiedzy na temat wyrobów zawierających azbest	– uczestniczenie koordynatora Programu i innych pracowników administracji publicznej w szkoleniach dot. realizacji likwidacji azbestu – organizowanie lokalnych szkoleń informacyjnych i edukacyjnych dla zainteresowanych mieszkańców Powiatu w ramach realizacji Programu – przekazywanie informacji na temat realizacji Programu i regulaminów mieszkańcom Powiatu (strona www, ulotki, artykuły prasowe, spotkania, szkolenia, informacje pisemne do konkretnych właścicieli nieruchomości posiadających azbest wg ankiet inwentaryzacyjnych)
3	Prowadzenie zadań mających na celu usuwanie azbestu z zabudowań mieszkalnych i gospodarczych z terenu	– realizacja likwidacji azbestu z terenu Powiatu zgodnie z założeniami Programu, przy założeniu punktów poprzednich

Lp.	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	SZCZEGÓŁY
	Powiatu oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych	– organizacja składania wniosków do Starostwa Powiatowego przez właścicieli azbestu – organizacja przetargów
4	Prowadzenie monitoringu realizacji Programu w postaci sukcesywnego uzupełniania systemu wojewódzkiej bazy azbestowej	– na bieżąco należy uzupełniać dane inwentaryzacyjne azbestu na terenie poszczególnych gmin, (przyjmowanie zgłoszeń i informacji o azbeście na terenie gmin przez Wójtów, Burmistrzów i Prezydenta Piły) – roczne sprawozdania z realizacji Programu (ilość azbestu zebrana i unieszkodliwiona z terenu Powiatu Pilskiego i poszczególnych gmin) – aktualizacja Programu
5	Ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. W razie potrzeby proponuje się współpracę z Ośrodkiem Referencyjnym Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem	– kontrola poprawności działania podmiotów zajmujących się usuwaniem azbestu z terenu Powiatu - zwłaszcza demontażem i transportem azbestu Gminy (ocena narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

7.1. Obowiązki Powiatu i gmin wchodzących w jego skład

Powiat Pilski powinien jak najszybciej podjąć uchwałą Program usuwania wyrobów zawierających azbest oraz wyznaczyć w Starostwie Powiatowym koordynatora Programu, co umożliwi uruchomienie procedur niezbędnych do przyspieszenia procesu oczyszczania analizowanej jednostki z azbestu. Przedmiotowy program powinny posiadać również wszystkie gminy Powiatu. Zobowiązane są one również do bieżącej aktualizacji danych o masie wyrobów zawierających azbest.

W momencie opracowania niniejszego dokumentu stan dokumentacji w przedmiotowym zakresie przedstawia się następująco:

- na terenie Gminy Miasteczko Krajeńskie obowiązuje Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasteczko Krajeńskie na lata 2009–2032 zatwierdzony Uchwałą Nr VII/40/2011 Rady Gminy Miasteczko Krajeńskie z dnia 1 czerwca 2011 r.,
- Gmina Łobżenica posiada Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łobżenica podjęty Uchwałą Nr VIII/71/15 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 30 czerwca 2015 r.,
- na terenie Miasta Piły obowiązuje Uchwała Nr LII/673/14 Rady Miasta Piły z dnia 28 października 2014 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Piły na lata 2014-2032,
- Gmina Szydłowo posiada Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szydłowo na lata 2009-2032 przyjęty Uchwałą Nr XXXV/219/09 Rady Gminy Szydłowo z dnia 28 sierpnia 2009 r.,
- na terenie Gminy Wyrzysk temat regulowany jest Uchwałą Nr XXIII/174/08 Rady Miejskiej w Wyrzysku z dnia 29 sierpnia 2008 r. w sprawie Programu usuwania

azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2008-2032,
- Gmina Wysoka posiada Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2008-2032 podjęty Uchwałą Nr XXVII/163/2009 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 13 lutego 2009 r.,
- Gmina Białośliwie, Gmina Kaczory i Gmina Ujście nie posiadają przedmiotowych dokumentów.

Należy podkreślić, że programy gminne powinny być aktualizowane wraz ze zmieniającym się stanem prawnym i ilościowym w zakresie masy odpadów pozostałych do unieszkodliwienia. Obecnie (sierpień - wrzesień 2015 r.) trwają prace nad aktualizacją programu dla Miasta i Gminy Wysoka. Aktualizacja bazy danych w zakresie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin może odbywać się na podstawie informacji przedkładanej przez właścicieli nieruchomości dotyczącej usuniętych wyrobów, jak również poprzez zorganizowany spis obejmujący cały obszar danej jednostki.

Działania podejmowane przez Powiat Pilski i mające na celu usuwanie azbestu oraz ich transport i unieszkodliwienie na wyznaczonym składowisku odpadów niebezpiecznych powinny dążyć do:
- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest;
- przyśpieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- zwiększenia aktywności jednostki samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

W przypadku opracowywanego Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu skutków realizacji postanowień projektu tego dokumentu w odniesieniu do jego wpływu na środowisko, ład przestrzenny czy zdrowie człowieka. Zadanie to należy wykonywać we współpracy z poszczególnymi gminami. Proponuje się, aby wymagany monitoring skutków realizacji omawianego Programu był przeprowadzany w powiązaniu z coroczną aktualizacją stanu i jakości wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin Powiatu. W zależności od określonego stopnia pilności wymiany wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie poszczególnych gmin, należy ponownie przeprowadzić ocenę wyrobów zawierających azbest.

W przypadku kiedy azbest został oceniony jako I stopień pilności wymiany wymaga się jego bezzwłocznego usunięcia. W tym przypadku priorytetowym zadaniem powinno być dotarcie do właścicieli posesji, na których znajduje się azbest I stopnia pilności wymiany i poinformowanie ich o konieczności wymiany, zasadach bezpiecznego demontażu, transportu i unieszkodliwienia oraz możliwościach dofinansowania tego przedsięwzięcia.

Po roku od przeprowadzonej inwentaryzacji konieczne jest przeprowadzenie ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, w przypadku wyrobów zaklasyfikowanych do II stopnia pilności wymiany.

W ciągu kolejnych 5 lat należy ponownie ocenić stan wyrobów azbestowych zaklasyfikowanych jako III stopień pilności wymiany.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124 poz. 1033) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji

o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 24) Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta wprowadza dane dotyczące wyrobów zawierających azbest do Bazy Azbestowej znajdującej się pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl, która służy do zapisywania, przechowywania i odczytywania danych w postaci cyfrowej. Bieżące wpisywanie przez poszczególne gminy danych dotyczących gospodarowania wyrobami azbestowymi do Bazy Azbestowej jest realizacją zapisanego w ww. rozporządzeniu obowiązku przekazywania do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, informacji do Urzędu Marszałkowskiego o ilości usuniętego azbestu.

Powiat Pilski we współpracy z poszczególnymi gminami powinien także prowadzić działania edukacyjne mające na uwadze ocenę narażenia i ochrony zdrowia mieszkańców. Rozwiązaniami mającymi na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko jest właściwe przeszkolenie mieszkańców, w zakresie postepowania z wyrobami zawierającymi azbest. Do kwestii ograniczających negatywne oddziaływanie związanych z usuwaniem i transportem wyrobów zawierających azbest należą także:

- edukacja ekologiczna mieszkańców o szkodliwości samowolnego, samodzielnego usuwania azbestu oraz jego „dzikiego" składowania,
- zabezpieczenie techniczne sprzętu i miejsca w czasie realizacji przedsięwzięcia,
- odpowiednie zabezpieczenie osób pracujących przy demontażu pokryć azbestowych,
- odpowiednie zabezpieczenie azbestu podczas przewozu na miejsce składowania.

Zadania z zakresu demontażu, transportu i unieszkodliwienia odpadów azbestowych należy powierzyć wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego – wyeliminuje to przedostawanie się pyłów azbestowych do powietrza przy demontażu (poprzez organizowanie dofinansowania na demontaż, transport i unieszkodliwianie wspólnie z WFOŚiGW w Poznaniu, a w dalszej kolejności ogłaszanie przetargu, w celu wyłonienia firmy, realizującej zadanie).

7.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości

Do obowiązków właściciela nieruchomości należy inwentaryzacja wszystkich wyrobów azbestowych znajdujących się na jego nieruchomości. Corocznie w terminie do dnia 31 stycznia osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji odpowiedniemu Wójtowi, Burmistrzowi lub Prezydentowi Miasta, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą - Marszałkowi Województwa.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa osobą odpowiedzialną za ocenę stanu technicznego wyrobów zawierających azbest jest właściciel lub zarządca budowli, instalacji, urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie takie wyroby się znajdują.

Na właścicielu lub zarządcy budynku lub instalacji spoczywa też obowiązek odpowiedniego oznakowania pomieszczeń, w których znajdują się wyroby azbestowe, opracowania i wywieszenia w odpowiednim miejscu informacji ostrzegawczej o zagrożeniu azbestowym oraz zaznaczenie na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami azbestowymi.

Bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest, w sposób niezagrażający zdrowiu bądź życiu ludzi jest dopuszczone do 31 grudnia 2032 roku. Po tym terminie nie jest możliwe użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Demontaż i transport wyrobów zawierających azbest właściciel nieruchomości zleca odpowiedniemu podmiotowi. Na minimum 30 dni przed rozpoczęciem prac związanych z wymianą pokrycia dachowego właściciel nieruchomości powinien złożyć zgłoszenie w Starostwie Powiatowym w Pile do Wydziału Architektury i Budownictwa (ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane Dz. U. z 2013 r. poz. 1409).

7.3. Obowiązki wykonawcy robót

Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalne jest prowadzenie jakichkolwiek prac remontowo - budowlanych przez samych właścicieli nieruchomości nie posiadających odpowiedniego przeszkolenia. Na prowadzenie transportu odpadów azbestowych mają pozwolenie odpowiednie podmioty i tylko one mogą wykonywać prace w tym zakresie.

Zasady postępowania jakie powinien uwzględnić wykonawca przy planowaniu prac związanych z zabezpieczeniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest określają odpowiednie rozporządzenia, które mówią, że m. in. należy:

- zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162 poz. 1089):
    - w terminie co najmniej 7 dni roboczych przed rozpoczęciem robót dokonać zgłoszenia ich przez wykonawcę Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Pile, Okręgowemu Inspektorowi Pracy w Poznaniu (oddział w Pile) oraz Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Pile;
    - wykonawca robót jest zobowiązany wydać zleceniodawcy pisemne zaświadczenie o prawidłowości prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego; zleceniodawca (właściciel obiektu) zobowiązany jest przechowywać to oświadczenie przez okres co najmniej 5 lat.
- Przedłożenie Wójtowi, Burmistrzowi bądź Prezydentowi Miasta informacji o usuniętych wyrobach zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31).

Należy pamiętać, że prowadzone prace powinny uniemożliwiać emisję azbestu do środowiska oraz minimalizować pylenie; zdemontowane odpady muszą być codziennie zabezpieczane i magazynowane w niedostępnym dla osób postronnych miejscu. Dodatkowo prowadzący demontaż musi w strefie prac w widocznym miejscu umieścić tablice informacyjne „Uwaga! Zagrożenie azbestem”.

8. HARMONOGRAM ZADAŃ W ZAKRESIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

Harmonogram działań realizowanych przez Powiat Pilski (we współpracy z gminami wchodzącymi w jego skład) w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ochrony przed jego szkodliwością przedstawia kolejna tabela.

Tabela 5. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu Powiatu Pilskiego

termin realizacji rok	opis zadania
2015	Opracowanie Programu opartego o inwentaryzacje ilości wyrobów azbestowych przedstawione przez gminy
	Przyjęcie Programu
	Prowadzenie edukacji ekologicznej – informowanie mieszkańców o prawidłowych zasadach gospodarki odpadami azbestowymi na terenie Powiatu, zapoznanie mieszkańców z Programem
2016 – 2018 3 lata	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją ilości i stanu wyrobów azbestowych
	Coroczny aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń Programu w miarę potrzeb
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 5 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2015) *średnio 1,(6) %/rok*
	Bezzwłoczne usunięcie azbestu I stopnia pilności do końca 2016 roku
	Ponowna ocena azbestu II stopnia pilności wymagana w czasie 1 roku od przeprowadzenia inwentaryzacji
2019 - 2024 6 lat	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją ilości i stanu wyrobów azbestowych
	Coroczny aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń Programu w miarę potrzeb
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 38 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2015) *średnio 6,(3) %/rok*
	Przeprowadzenie ponownej oceny stanu azbestu III stopnia pilności do roku 2020
2025 - 2032 8 lat	Coroczny monitoring realizacji Programu połączony z aktualizacją ilości i stanu wyrobów azbestowych
	Coroczny aktualizacja i modyfikowanie systemu dofinansowania i regulaminu finansowego względem obowiązujących zasad przyznawania dofinansowań przez poszczególne instytucje
	Aktualizacja założeń Programu w miarę potrzeb

termin realizacji rok	opis zadania
	Prowadzenie edukacji ekologicznej
	Usunięcie 57 % ilości odpadów azbestowych (wg stanu za rok 2014) *średnio 6,(3) %/rok*

Źródło: opracowanie własne

9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1]

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Do 2032 roku należy z terenu Powiatu Pilskiego usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Nie będzie to możliwe bez finansowego wsparcia osób fizycznych – właścicieli, zarządców, użytkowników – obiektów zawierających wyroby z azbestu. Pomoc finansową należy zapewnić zwłaszcza w części dotyczącej transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz w miarę posiadanych środków, demontażu pokryć dachowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem z terenu Powiatu Pilskiego wyrobów i odpadów zawierających azbest. Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Zgodnie z zapiskami „POKzA":

„… Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty: ze środków własnych gminy, środków właścicieli nieruchomości, przy udziale dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy …".

„… Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego …".

Powiat Pilski powinien wspierać organizacyjnie i finansowo działania poszczególnych gmin wchodzących w jego skład oraz mieszkańców, którzy zdecydują się usunąć pokrycia dachowe, wykonane w formie płyt azbestowo - cementowych. Dofinansowanie działań demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu poszczególnych jednostek jest zależne od możliwości finansowych jednostki i środków finansowych zarezerwowanych w budżecie. Pomoc ta powinna mieć formę dopłaty do demontażu, transportu i unieszkodliwienia płyt eternitowych. Warunkiem otrzymania kredytu lub dotacji byłoby przestrzeganie zasad ustalonych w regulaminie dofinansowania transportu i unieszkodliwiania azbestu. Szacunkowe koszty demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest zostały przedstawione w rozdziale 6.

[1] *Przedstawione możliwości i zasady finansowania są zgodne ze stanem na październik 2015 r.*

9.1. Środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu** oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013 - 2016 z perspektywą do 2020 roku. Zgodnie z nią misją instytucji jest ***skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska***, natomiast celem generalnym jest ***poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku***.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela dotacji w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest. Poniższe dane dotyczą stanu na 2015 rok, w kolejnych latach prezentowane koszty mogą się zmieniać wraz ze zmianą regulaminu.

W roku 2015 dofinansowywanie odbywało się według ściśle określonych w regulaminie zasad. Konkurs adresowano do jednostek samorządu terytorialnego (jst) stopnia powiatowego oraz związków międzygminnych, realizujących przedsięwzięcia na terenie województwa wielkopolskiego.

Konkursem zostały objęte zadania z zakresu demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest.

Według stanu na rok 2015, realizacja przedsięwzięć może się odbywać na terenie gminy, w której została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i została ujęta w programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz na terenie powiatu posiadającego program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, a planowane przedsięwzięcie jest z nim zgodne. Dofinansowanie może być udzielone na przedsięwzięcie, które nie zostało zakończone przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

Szczegółowe informacje dotyczące dofinansowania, jak i dokładne terminy składania wniosków w latach kolejnych można będzie znaleźć na stronie funduszu www.wfosgw.poznan.pl.

9.2. Kredyty oferowane przez banki

Jednostki samorządowe mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków oddziałów bankowych, udzielających kredytów proekologicznych. Przedmiotem kredytowania mogą być inwestycje dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest, tj.:

- wymiana powierzchni dachowych azbestowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (z kredytu mogą być finansowane koszty demontażu, utylizacji, zakupu i montażu nowego pokrycia dachu lub elewacji),

- budowa wodociągów w technologii rur bezazbestowych, w miejsce wodociągów z rur azbestowych.

Kredyty przeznaczone są dla osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe oraz prywatni inwestorzy każdorazowo i indywidualnie powinni dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

BIBLIOGRAFIA

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3 poz. 20 ze zm.)
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649 ze zm.)
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162 poz. 1089)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124 poz. 1033)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 24)
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31)
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (2009 r.)
- www.bazaazbestowa.gov.pl
- bip.mg.gov.pl/node/12884
- www.stat.gov.pl/gus
- www.nfosigw.gov.pl
- www.wfosgw.poznan.pl
- www.bosbank.pl

SPIS RYCIN

Ryc. 1 Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych 6
Ryc. 2 Lokalizacja składowisk odpadów zawierających azbest.....16

SPIS TABEL

Tabela 1. Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gmin wchodzących w skład Powiatu Pilskiego w rozbiciu na poszczególne miejscowości.....10
Tabela 2. Wykaz obiektów będących własnością Powiatu Pilskiego, na których zlokalizowane są wyroby zawierające azbest 14
Tabela 3. Szacunkowe koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów azbestowych z terenu Powiatu Pilskiego w rozbiciu na przedziały czasowe 17
Tabela 4. Założenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego.....19
Tabela 5. Harmonogram działań w zakresie inwentaryzacji i usuwania azbestu z terenu Powiatu Pilskiego 24

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest w Mg ogółem w poszczególnych jednostkach samorządowych Powiatu Pilskiego 14
Wykres 2. Planowana ilość likwidacji azbestu w % z terenu Powiatu Pilskiego w latach 2016 – 2032 18

SPIS SKRÓTÓW

Dz. U. – dziennik urzędowy
GUS – Główny Urząd Statystyczny
ha - hektar
itp. – i tym podobne
JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
kg – kilogram
km - kilometr
max - maksymalnie
mb – metr bieżący
Mg – Megagram (tona)
MG – Ministerstwo Gospodarki
MON – Ministerstwo Obrony Narodowej
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
nr - numer
ok. - około
PKP – Polskie Koleje Państwowe
POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
poz. - pozycja
PUWZA lub Program – Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest
r. - rok
tzw. - tak zwany
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
wg - według
ze zm. – ze zmianami

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

1. Karta przekazania odpadu – wzór
2. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania
3. Wzór – Informacja o wyrobach zawierających azbest
4. Wzór – ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
5. Mapa nagromadzenia (w Mg) wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach Powiatu Pilskiego
6. Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest.

KLAUZULE

1. Zaznacza się, że koszty wykorzystane na potrzeby Programu są to średnie koszty i mogą się różnić od kosztów właściwych. Koszty właściwe ustala się w oparciu o wiele czynników i zakres prowadzonych prac.
2. Przedstawione możliwości i zasady finansowania są zgodne ze stanem na wrzesień 2015 r., w związku z czym w latach kolejnych wraz ze zmianą Programów jednostek udzielających dotacji mogą ulec zmianie zasady finansowania.
3. Wszelkiego rodzaju obliczenia kosztów związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest były dokonywane w arkuszu kalkulacyjnym EXCEL, skąd mogą wynikać błędy zaokrągleń.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

WZÓR

Karta przekazania odpadu

KARTA PRZEKAZANIA ODPADÓW				**Nr karty**[1)]		**Rok kalendarzowy**	
Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przekazuje odpad[2), 3)]		Nazwa i adres posiadacza odpadów transportującego odpad[2), 4), 5)]			Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przejmuje odpad[2), 6)]		
Miejsce prowadzenia działalności[7)]					**Miejsce prowadzenia działalności**[7)]		
Nr rejestrowy[8)]		**Nr rejestrowy**[5), 8)]			**Nr rejestrowy**[8)]		
NIP[9)]	REGON[9)]	NIP[5), 9)]	REGON[5), 9)]		NIP[9)]	REGON[9)]	
Posiadacz odpadów, któremu należy przekazać odpad[10)]							
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad[11)]							
Wnioskuję o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych[12)]		TAK ☐			NIE ☐		
Kod odpadu[13)]		Rodzaj odpadu[13)]					
Data/miesiąc[14), 15)]		**Masa przekazanych odpadów [Mg]**[16)]			**Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy**[5), 17)]	**Numer certyfikatu oraz numery pojemników**[18)]	
Potwierdzam przekazanie odpadu data, pieczęć[19)] i podpis		Potwierdzam przyjęcie odpadów do transportu i wykonanie usługi transportu[4), 5)] data, pieczęć[19)] i podpis			Potwierdzam przejęcie odpadu data, pieczęć[19)] i podpis		

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. 2014 poz. 1973)

Objaśnienia:

1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu oraz adres zamieszkania lub siedziby.
3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadów jest obowiązany podmiot, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399, z późn. zm.). Kartę przekazania odpadów należy wypełnić osobno dla każdej gminy, z której odpady są odbierane.
4) Dotyczy posiadacza odpadów transportującego odpady.
5) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
6) W przypadku władających powierzchnią ziemi, na której komunalne osady ściekowe są stosowane zgodnie z art. 71 i art. 96 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.), należy podać imię i nazwisko oraz adres zamieszkania.
7) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku prowadzenia działalności w zakresie obiektów liniowych, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.), oraz w przypadku wykonywania usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy wpisać nazwę województwa i gminy, na terenie których są wytwarzane odpady w związku z prowadzoną działalnością w zakresie ww. obiektów liniowych lub świadczeniem ww. usług. W przypadku podmiotu, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać nazwę województwa i gminy.
8) O ile dotyczy. Podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
9) O ile posiada.
10) Podać imię i nazwisko lub nazwę oraz adres, pod który należy dostarczyć odpad.
11) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji innemu posiadaczowi odpadów oraz zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
12) Dotyczy wyłącznie wytwórcy zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazującego te odpady do unieszkodliwienia w spalarni odpadów. W przypadku gdy wytwórca zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazuje odpady zbierającemu, który uzyskał zezwolenie, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy sporządzić osobny wniosek o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie i przekazać go do spalarni odpadów.
13) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
14) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać każdą datę przekazania odpadu.
15) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadów lub jako zbiorcza karta przekazania odpadów obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady, temu samemu posiadaczowi odpadów.
16) Podać masę odpadów z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne. W przypadku gdy masa odpadów jest mniejsza niż 1 kg, należy podać masę w zaokrągleniu do 1 kg.
17) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.
18) W przypadku posiadacza odpadów przekazującego odpady rtęci metalicznej do czasowego składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej oraz w przypadku zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać numer certyfikatu oraz numery pojemników.
19) Nie dotyczy dokumentu opatrzonego bezpiecznym podpisem elektronicznym.

Załącznik nr 2 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

WZÓR

OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.
Oznakowanie wzorowane na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478 EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
   - górnej (h1 = 40 % H) zawierającej literę „a" w białym kolorze na czarnym tle,
   - dolnej (h2 = 60 % H) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot „zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Załącznik nr 3 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1)]

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres[2)]

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres

3. Rodzaj zabudowy[3)]

4. Numer działki ewidencyjnej[4)]

5. Numer obrębu ewidencyjnego[4)]

6. Nazwa, rodzaj wyrobu[5)]

7. Ilość posiadanych wyrobów [6)]

8. Stopień pilności[7)]

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów[8)]
   - nazwa i numer dokumentu
   - data ostatniej aktualizacji

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu

8. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia[9)]

Data (podpis)

Objaśnienia:

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno – gospodarczy, inny.
4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
   - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
   - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
   - rury i złącza azbestowo-cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
   - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
   - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
   - szczeliwa azbestowe,
   - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
   - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
   - papier, tektura,
   - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu.
7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest z dn. 02.04.2004 r. (Dz. U. 2004 nr 71 poz. 649 ze zm.) + rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2010 nr 162 poz. 1089).
8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę dokumentu oraz datę jego ostatecznej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 4 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

WZÓR

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej

Rodzaj zabudowy[1]

Numer działki ewidencyjnej / obrębu ewidencyjnego[2]

Nazwa, rodzaj wyrobu[3]

Ilość wyrobu[4]

Data sporządzenia poprzedniej oceny[5]

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	**Sposób zastosowania azbestu**		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. <1 000 kg/m^3)	25	
4	pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	**Struktura powierzchni wyrobu z azbestem**		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	**Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem**		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	**Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych**		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

Grupa nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	**Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej**		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	0	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)		
	SUMA PUNKTÓW OCENY		
	STOPIEŃ PILNOŚCI		

UWAGA
W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup należy uwzględnić tylko pozycję o najwyżej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności

Stopień I – od 120 punktów
(wymagane pilne usunięcie, wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie)
Stopień II – od 95 punktów do 115 punktów
(wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku)
Stopień III – do 90 punktów
(wymagana ocena w terminie do 5 lat)

Oceniający
nazwisko i imię

miejscowość / data

Właściciel / Zarządca
podpis

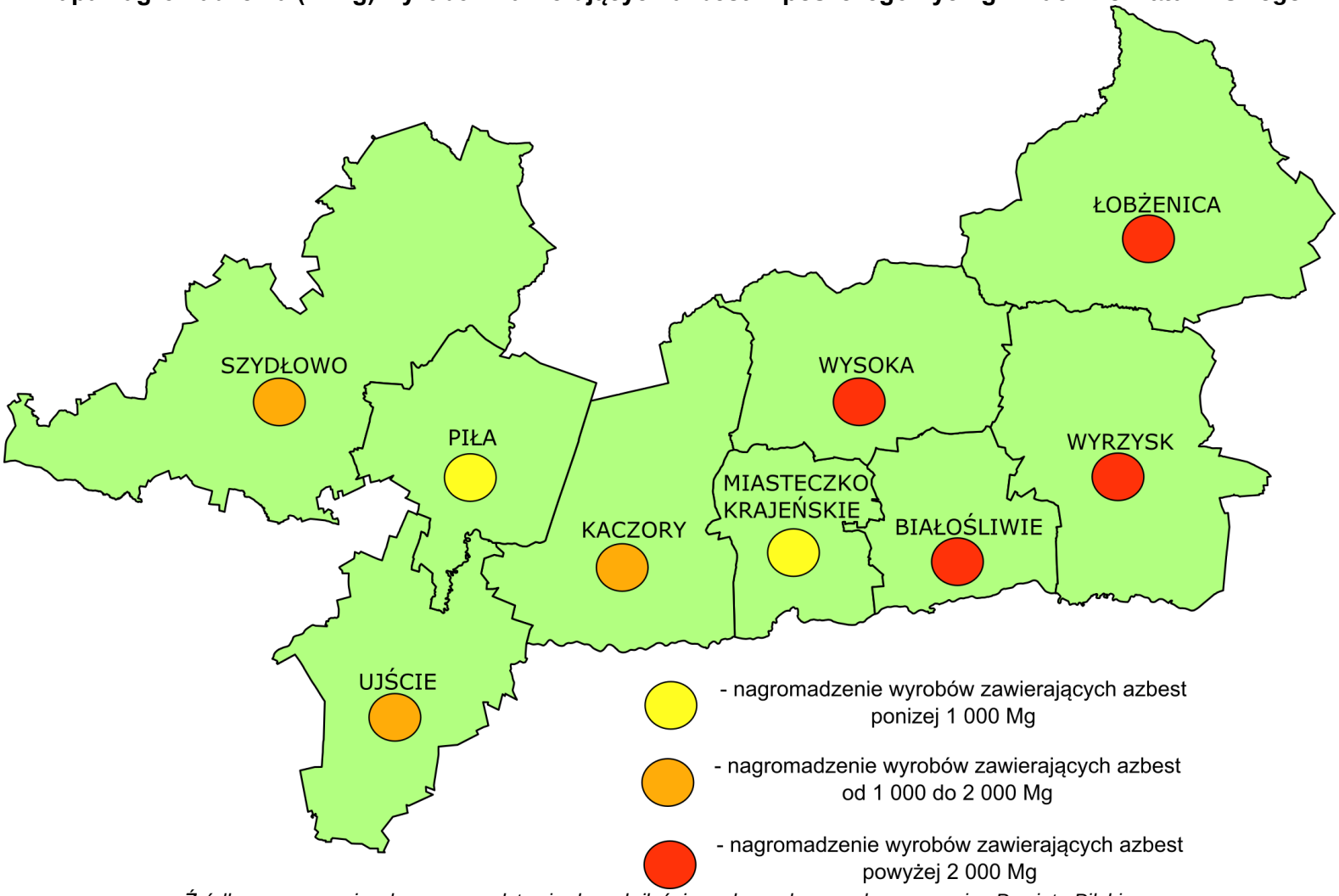
Adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia

1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
   - płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
   - płyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa,
   - rury i złącza azbestowo - cementowe, izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
   - wyroby cierne azbestowo - kauczukowe,
   - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
   - szczeliwa azbestowe,
   - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
   - wyroby azbestowo - kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
   - papier, tektura,
   - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2, m^3, mb).
5) należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny, jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”

Załącznik nr 5 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

Mapa nagromadzenia (w Mg) wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Pilskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ilościowych przekazanych przez gminy Powiatu Pilskiego

Załącznik nr 6 do Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pilskiego

Wykaz składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest. Stan na 01.01.2015 r.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu	Gmina Polkowice	Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. ul. Dąbrowskiego 2 59-100 Polkowice
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie	Gmina Trzebnica	Trzebnicki Zakład Gospodarki Komunalnej ERGO Sp. z o.o. Pl. Piłsudskiego 1 55-100 Trzebnica
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE			
3.	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Małociechowo	Gmina Pruszcz	ECO-POL Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9 86-120 Pruszcz
4.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Bycz - Teodorowo	Gmina Piotrków Kujawski	KG EKO-INVEST Sp. z o.o. ul. Ikara 20 lok.2 02-705 Warszawa
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
5.	Składowisko Odpadów Azbestowych w Srebrzyszczu	Gmina Chełm	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie, ul. Ks. Piotra Skargi 11 22-100 Chełm
6.	Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II (kwatera odpadów niebezpiecznych)	Miasto Kraśnik	WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 12/1 23-200 Kraśnik
7.	Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II (kwatera odpadów azbestowych)	Miasto Kraśnik	WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 12/1 23-200 Kraśnik
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
8.	Składowisko odpadów zawierających azbest Chróścik	Gmina Gorzów Wielkopolski	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Teatralna 49 66-400 Gorzów Wielkopolski
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
9.	ZGO AQUARIUM Sp. z o.o. Zakład ZGO w Pukininie nr 140	Gmina Rawa Mazowiecka	ZGO AQUARIUM Sp. z o.o. ul. Katowicka 20 96-200 Rawa Mazowiecka
10.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Eko Radomsko Sp. z o.o.	Gmina Radomsko	Eko-Radomsko Sp. z o.o. ul. Narutowicza 5b 97-500 Radomsko
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
11.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Ujkowie Starym	Gmina Bolesław	Zakład Gospodarki Komunalnej BOLESŁAW Sp. z o.o. ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław
12.	Składowisko Za rzeką Biała, Tarnów	Miasto Tarnów	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów
13.	Składowisko odpadów zawierających azbest Oświęcim	Miasto Oświęcim	Miejsko-Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o. ul. Nadwiślańska 46 32-600 Oświęcim

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
14.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o. w m. Rachocin	Gmina Sierpc	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sierpcu Sp. z o.o. ul. Traugutta 33 09-200 Sierpc
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
brak składowisk			
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
15.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pysznicy	Gmina Pysznica	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Wolności 295 37- 403 Pysznica
16.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne w Młynach	Gmina Radymno	PUK EMPOL Tylmanowa Sp. z o.o. Osiedle Rzeka 133 34-415 Tylmanowa
17.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Kozodrzy	Gmina Ostrów	Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie Ostrów 225 39-103 Ostrów
18.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Futory	Gmina Oleszyce	Zakład Usług Komunalnych i Rolniczych Sp. z o.o. ul. Rynek 1 37-630 Oleszyce
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
19.	Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów Miastkowo	Gmina Miastkowo	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zakład Budżetowy ul. Akademicka 22 18-400 Łomża
20.	Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze	Gmina Zambrów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zambrowie ul. Polowa 19 18-300 Zambrów
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
21.	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. Gdańsk Szadółki	Gmina Gdańsk	Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk
22.	RIPOK Nowy Dwór	Gmina Chojnice	Zakład Zagospodarowania Odpadów NOWY DWÓR Sp. z o.o. Nowy Dwór 35 89-620 Chojnice
23.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała	Gmina Kwidzyn	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8 82-500 Kwidzyn
24.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bierkowie	Gmina Słupsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku ul. Szczecińska 112 76-200 Słupsk
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
25.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Świętochłowicach	Gmina Świętochło-wice	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76 41-608 Świętochłowice
26.	Miejski Zakład Składowania Odpadów Sp. z o.o. w Sosnowcu	Miasto Sosnowiec	Miejski Zakład Składowania Odpadów Sp. z o.o. w Sosnowcu ul. Grenadierów skr. poczt. 86 41-200 Sosnowiec
27.	PPHU „KOMART” Sp. z o.o.	Miasto Knurów	PPHU KOMART Sp. z o.o.

Lp.	Nazwa	Lokalizacja	Właściciel / Zarządca / Inwestor
	Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonym sektorem III dla składowania odpadów zawierających azbest		ul. Szpitalna 7 44-194 Knurów
28.	COFINCO-POLAND Sp. z o.o. Jastrzębie Zdrój	Miasto Jastrzębie - Zdrój	COFINCO-POLAND Sp. z o.o. ul. Graniczna 29 40-956 Katowice
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
29.	Składowisko odpadów zawierających azbest Dobrów (Środowisko i Innowacje Sp. z o.o.)	Gmina Tuczępy	ŚRODOWISKO i INNOWACJE Sp. z o.o. Dobrów 8 28-142 Tuczępy
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO - MAZURSKIE			
30.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Składowisko odpadów niebezpiecznych w Elblągu	Miasto Elbląg	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Mazurska 42 82-300 Elbląg
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
31.	Składowisko odpadów niebezpiecznych Konin	Miasto Konin	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11 62-510 Konin
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE			
32.	Regionalny Zakład Odzysku Odpadów w Sianowie Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	Miasto Sianów	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5 75-724 Koszalin
33.	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze	Gmina Myślibórz	EKO-MYŚL Sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz

Źródło: bazaazbestowa.gov.pl